

WIM BRANDS INTERVIEWT (na Hans Sleutelaar en Anne Vegter) Julien Holtrigter bij Boekhandel DONNER op 1 febr. 2015

Wim Brands tot de zaal (ongeveer 50 mensen): We gaan het hebben over Raadselwater van Julien Holtrigter. Ik heb hem ongeveer 10 jaar geleden al eens geïnterviewd voor de radio.

Brands leest de achterflaptekst voor: In de wereld van Julien Holtrigter komt alles op wonderlijke wijze samen: zijn hang naar geschiedenis, natuur en mystiek, zijn melancholie en niet te vergeten zijn verlangen om 'licht te reizen'.

- *Wat heb je met geschiedenis?*

Ik houd van alles wat oud is, doorleefd.

- *En dat 'licht te reizen', wat bedoel je daarmee?*

Dat is het slot van het gedicht waarmee ik een paar jaargeleden de Turingprijs won. Het heet 'Onder de sterren geslapen'. Ik heb het nu niet bij me.

- *Ken je het niet uit je hoofd?*

O nee, ik kan niets onthouden. Nooit gekund.

Tot de zaal - Weet iedereen wat de Turingprijs is. Iedereen kan eraan meedoen. De winnaar krijgt er 10.000 euro voor. Voor 1 gedicht!

- *Dat vond je wel leuk zeker?*

Ja, dat was (zachtjes mompelend) 'kassa'.

- *Een stoet van zoekers, dwalers en verdoolden ...*

Ja, daar ben ik er een van. Er zijn zo veel mensen die het allemaal zo goed weten. Over allerlei vragen, ook levensvragen. Ik zeg steeds vaker: ik weet het niet.

- *Ik ga het met jou anders doen dan met de vorige dichters, ik wil graag dat je een aantal gedichten leest, maar er dan eerst iets over vertelt, over hoe het gedicht is ontstaan en zo.*

Begin maar met Mijn arme vader

Hij is vrij jong overleden. Ik hield veel van hem. Hij was eerlijk en integer. Maar hij leed aan zware depressies. Dat heb ik me toen erg aangetrokken. En daar ben ik nog mee bezig. ik heb meer gedichten over hem geschreven.

Mijn arme vader

Mijn arme vader verzamelde bouten
en moeren. En boeken over de golem.

Meermalen zag hij er een. Zijn die keien
zijn heupen? Is die klomp aarde zijn hoofd?

Ik denk van wel. Pas op, hij beweegt!
Mijn vader had het niet meer.

Op een dag, de werkplaats verlatend,
zijn bakken oud roest, de velden in dwalend,

ging hij weer eens op zoek, met zijn baco,
hield hij zich doof voor ons roepen.

Twee dagen later kwam hij terug met een knots
van een moeder en een hoofdwond.

- *Wil je nu Heethoofd lezen. Dat gaat over een rouwbegeleider. Ben jij dat of was je het?*

Nee, dat is verzonnen. Heel veel verzin ik ook. Dat is ook het leuke van gedichten schrijven.

Heethoofd

In mijn werk als rouwbegeleider bezocht ik een man die zijn hoofd had verloren.

In de hitte liet hij zich gaan.
Hier, neem iets verfrissends, een slok koude

koffie, een ijskoude hand op je schouder.
De heethoofd die in hem schuil ging

loerde naar buiten en klaagde zijn nood:
het heeft al zo lang van Godniet geregend

en ieder spreekt iedereen tegen. En niemand krijgt nog de geest.

Door merg en ook been ging het lied dat ik aanhief. Daar kwam hij niet over heen.

Wee, de troost van muziek.

- *Heb jij dichters die je bewondert?*

Ja, Paul Snoek. Ritme, klank, beelden, die poezie had alles. En hij kon ook geweldig fabuleren.

- *Dat is opvallend, in de afgelopen maand heb ik die naam al drie keer horen noemen. Pas nog door Gustave Peek.*

Ja, Paul Snoek, die blijft.

- *En wie nog meer?*

Peter Ghysaert. Die vind ik ook heel goed.

- *En?*

Koenegracht. Geweldig.

Hoe is Moedertje ontstaan?

Wij waren op Chios, het Griekse eiland, en mijn vrouw en ik bezochten daar een afgelegen dorp. Daar zag ik een oude vrouw in de deuropening. Ze had een doorleefd gezicht en ogen die veel hadden gezien. Ik wilde haar fotograferen. Nu ben ik verre van brutaal en ik durfde haar niet te vragen of ik een foto van haar mocht maken, dus ik deed het zonder dat ze het merkte, ik heb zo 'n kleine compacte camera en die hield ik zo (gebaar) voor me, een beetje stiekem. En toen schreef ik later dit gedicht.

Moedertje

Wat is ze toch moe.
Ze sloft, ze zucht en ze bezemt.

Ze veegt het vuil naar zich toe,
doet steeds een stap achteruit.

Zo leest ze de krant, van achter naar voren,
zo eet ze: vijgen, een visje, radijs

en dan rookt ze.
Uit haar as zal ze opstaan, gelooft ze.

Met kruiken in kousen en fotoportretten
ligt ze te bed.

Voordat ze zich omdraait, richt ze haar blik
op de gouden icoon in haar hoofd

en dan slaapt ze in.

- *Fotografeer je veel?*

Ja, heel veel. Ik heb altijd een camera bij me.

- *Nu ook?*

Ja.

- *Je kwam met de trein. Heb je op weg hier naar toe, je woont in Vianen, vertelde je me, ook nog foto 's gemaakt?*

Nee, ik zag dit keer niets Meestal zie ik wel iets wat ik mooi vind, ik heb bijvoorbeeld ook de omslagfoto gemaakt. Het is de buitenkant van een afvalcontainer. In een prachtige kleur blauw en vol beschadigingen, die zijn gaan roesten. Alles wat oud, doorleefd, beschadigd is intrigeert me en fotografeer ik.

- *Wat heb je het laatst gefotografeerd?*

Eh ...

- *Gisteren?*

Eh ...

- *Waar was je toen?*

Nou vraag je iets moeilijks. Dat weet ik zo gauw niet.

(Holtrigters vrouw Agnes vanuit het publiek: Nijmegen, de presentatie van je bundel.)

- *Kijk, je vrouw weet het wel.*

O ja. In Nijmegen, voor de presentatie van Raadselwater. Ja, ik ben een chaoot. Nee, daar heb ik geen foto gemaakt, geloof ik.

- *Welke foto die je pas nog maakte herinner je je wel?*

Eh ... ja, dat was ook een afvalcontainer. Ik kan daar niet aan voorbij lopen. Die was ook erg beschadigd. En die beschadigingen lijken op tekens. Dat vind ik mooi. Het woord magie is hier al gevallen. Dat heeft iets magisch.

- *Wanneer ben je serieus begonnen met schrijven?*

Toen ik ongeveer vijftig was.

- *Tot de zaal: het zijn niet de minste dichters die pas op oudere leeftijd debuteren, denk aan Ed Leeflang en Jan Eijkelboom. Hoe kwam dat?*

Ik heb eerst heel lang slechte poezie geschreven. Ik herinner me dat K.L. Poll, die naam ken jij wel, ik had iets opgestuurd naar het Hollands. Maandblad geloof ik, dat hij me een briefje stuurde met: uw gedichten hebben te veel pathos. Dat vond hij niet goed.

- *Waarom?*

Ik had toen nogal grote gevoelens en die kreeg ik niet op papier. Ik heb veel moeten afleren.

- *En hoe werd het beter?*

Toen ik het woordje 'ik' niet meer gebruikte. Nu gebruik ik het weer, geen probleem, maar toen ...

Het ging heel moeizaam. Ik heb ook jaren niets geschreven. Dan dacht ik dat ik het gewoon niet kon. En ik tekende en schilderde ook, ik was tekenleraar. Ik was toen ook politiek actief.

- *En waarom ben je toen toch weer gaan schrijven, dat interesseert me.*

Tja, het lukte met tekenen en schilderen ook niet zo.

- *Maar waarom schrijf je eigenlijk poezie? Het lukte niet en toch ben je weer begonnen.*

Omdat ik móet reageren op de wereld en het leven en op hoe het is om in deze tijd te leven. Ik moet erop reageren. Ik schrijf ook een dagboek.

- *Wil je De Raadselestafette lezen? Wat is dat, een raadselestafette?*

Dat slaat op het slot van het gedicht.
O, lees het dan eerst maar voor.

De raadselestafette

Droevige warmte hangt in de bomen.
Winters mogen voorbij gaan, maar zomers.

Onder de heg wacht een lijster. Waarop?
Op applaus?

Waar stront taalt naar strontvlieg en zaad
zich verplaatst in de darmen van vogels,
daar kun je alles verwachten.

Terug redenerend ontdek je patronen zo
grillig alsof ze blind zijn getekend.

We moeten evenwel verder.
Het raadsel dragend, de een aflossend de ander,
en zo maar voort,

je weet niet eens wat je doorgeeft.

De titel van dit gedicht vond de uitgever, Jaco Groot, die ook mijn redacteur is, een mooie bundeltitel. Eerst zou de bundel Averij heten. Dat vind ik een mooi woord, Averij. Maar de uitgever en ik waren er niet echt enthousiast over. Dus toen werd het toch De Raadselestafette. Maar echt enthousiast was ik niet.

Wat vind je niet mooi aan De Raadselestafette?

Nou, ten eerste dat lidwoord De, dat vind ik niet mooi. En dan die estafette, daar heb ik ook niets mee. Toen kwam er een boek uit van een filosoof en dat heette WATER en dat ging over water. Zoiets gewoons als water, wat is dat nou, water, maar dat heeft veel geheimen. En zo kwam ik op Raadselwater. Het klinkt wat homeopathisch ...

- *Want gewoon water ...*

Wil je tot slot zelf een gedicht uitkiezen? En dan een die het meest over jou zegt.

Dan kies ik Averij.

- *Dankjewel.*

Averij

Zo lang er schepen vergaan is er leven:
er drijft weer van alles.

Onder het zwarte scherm van de hemel verdelen
ze haastig de buit, de zee iets, het strand wat.

Boven de vloedlijn een zootje plasma-tv 's,
in hoge nood door een schip uitgedreven.

In het licht van mijn lamp ontvouwt zich
drama op drama.

Alles wil worden gefilmd tegenwoordig,
tot aan de pokken en schimmels op het wrakhout,

zelfs onze wratten willen bewegend in beeld

Wijzwervers en jutters willen bedoeld zijn,
niet ergens toevallig gegroeid.